

CRNA GORA

Ustavom je predviđena sloboda vjeroispovijesti; drugi zakoni i politika djelovanja doprinostili su generalno slobodnom ispovijedanju vjere.

Vlada je generalno poštovala vjerske slobode u praksi. Tokom perioda koji pokriva ovaj izvještaj nije bilo promjene u statusu poštovanja vjerskih sloboda od strane Vlade.

Bilo je nekih primjera društvenih zloupotreba i diskriminacije na osnovu vjerske pripadnosti, vjerovanja ili prakse.

Vlada SAD vodi razgovore o vjerskoj slobodi sa Vladom u sklopu svoje sveukupne politike promovisanja ljudskih prava.

Dio I. Vjerska demografija

Država ima površinu od 5.417 kvadratnih milja i 630.000 stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 2003. godine, više od 74 procenata stanovništva čine pravoslavci, 18 procenata su muslimani a 3,5 procenta su rimokatolici. Prestalo stanovništvo čine članovi drugih vjerskih grupa: agnostici, ateisti i „neopredijeljena” lica.

Dio II. Status vjerskih sloboda

Pravni/politički okvir

Ustavom je predviđena sloboda vjeroispovijesti; drugi zakoni i politika djelovanja doprinostili su generalno slobodnom ispovijedanju vjere. Zakon na svim nivoima u potpunosti štiti ovo pravo od zloupotrebe, kako od strane Vladinih tako i privatnih aktera.

Ustavom je predviđena sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti kao i pravo promjene svoje vjere ili vjerovanja, i sloboda da se individualno ili kolektivno, na javan ili privatna način, izražava ta vjera ili vjerovanje putem molitve, propovijedanja, običaja ili rituala. Niko nije u obavezi da se deklariše po pitanju sopstvenih vjerskih ubjeđenja. Prema Ustavu, sloboda izražavanja vjerskih ubjeđenja može da se ograniči samo ako je to neophodno radi zaštite života i zdravlja građana, javnog reda i mira i drugih prava koja su zagantovana Ustavom. Ne postoji državna religija. Ustav navodi da su vjerske zajednice odvojene od države, ravnopravne i slobodne u vršenju svojih vjerskih poslova. Rad vjerskih zajednica je regulisan zastarelim Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica iz 1977. godine, koji se ne bavi jednim brojem tema na adekvatan način.

Vladina Komisija za politički sistem kojom predsjedava Zamjenik premijera odgovorna je za regulisanje odnosa između države i vjerskih zajednica. Raspoloživa su zvanična sredstva za pružanje podrške vjerskim zajednicama i dodjeljuju se prema individualnim zahtjevima koje podnesu zajednice po odobrenju Generalnog sekretarijata Vlade.

Vlada poštuje pravoslavni Božić i Vakrs kao nacionalne praznike. Pravoslavni vjernici takođe mogu po svom nahodjenju da slave krsnu slavu. Katolici imaju pravo da slave svoj Božić, Uskrs i Dan svih svetih. Jevreji imaju pravo da slave Pashu i Yom Kippur, a muslimani Ramazanski Bajram i Ramazan.

Kad se vjerska zajednica osnuje, mora da se registruje pri lokalnom policijskom organu u roku od 15 dana. Vjerskim zajednicama je dat status pravnog lica.

Časovi vjeronauke nijesu uključeni u nastavne planove i programe rada osnovnih i srednjih škola.

Ograničenja vjerske slobode

Vlada je generalno poštovala vjerske slobode u praksi. Tokom perioda koji pokriva ovaj izvještaj nije bilo promjena u statusu poštovanja vjerskih sloboda od strane Vlade.

Na dan 28. juna. 2008. godine, lokalne vlasti u Ulcinju uklonile su krst koji je lokalni stanovik Đorđe Živanović postavio istog dana na napušteno ostrvo Liman, blizu Starog grada u Ulcinju, tvrdeći da je svrha njegovog postavljanja promovisanje turizma. Štampa je objavila da je Srpska pravoslavna crkva (SPC) namjeravala da osvešta krst tog dana, s obzirom da se Vidovdan odavno smatra danom od specijalne važnosti za Srbe. Gradonačelnik Ulcinja Gzim Hajdinaga izjavio je da bi krst mogao imati negativne posljedice u gradu u kome su većina građana etnički Albanci muslimanske ili katoličke vjeroispovijesti, ali koji je poznat po svojoj toleranciji među raznim vjerskim grupama i nacionalnostima.

Krajem aprila 2008. godine, mitropolit SPC Amfilohije optužio je zvaničnike opštine Podgorica da su bivšu crkvu na Zlatici, u blizini Podgorice, pretvorili u arheološko nalazište. SPC je to doživjela kao pokušaj konfiskacije svoje imovine.

Na dan 15. aprila. 2008. godine, Ministarstvo kulture, sporta i medija odbilo je zahtjev Zavoda za zaštitu kulturnih spomenika da odobri plan izgradnje hrama, uz subvencije Vlade, pored postojećeg manastira SPC na Cetinju. Namjera hrama je bila da čuva relikvije koje svi sljedbenici hrišćanstva smatraju dragocjenim; međutim, Crnogorska pravoslavna crkva (CPC) izrazila je bojazan u vezi sa čuvanjem relikvija u hramu pored manastira SPC. Ministarstvo je izjavilo da bi izgradnja narušila istorijski centar Cetinja, stare prijestonice.

U februaru 2008. godine, Uprava za nekretnine sa Cetinja donijela je odluku da 20 lokalnih crkava i dva manastira ne pripadaju SPC već su imovina lokalnih sela. CPC je tražila da vlasti konfiskuju još imovine SPC u Podgorici, Nikšiću, Danilovgradu i Budvi. Mitropolit SPC Amfilohije i prosrpske stranke u zemlji optužile su Vladu i Mića Orlandića, Direktora Uprave za nekretnine, da su nezakonito oduzeli imovinu SPC. Oni su tvrdili da Uprava za nekretnine nije nadležna da donosi odluke o vlasništvu vjerskih objekata. SPC je podnijela žalbu Ministarstvu finansija koje nadgleda rad Uprave za nekretnine. Maja 2008. godine, Ministarstvo finansija je odbacilo odluku Uprave za nekretnine i vratilo je 22 dobra SPC.

Vlasti su spriječile vladiku SPC Filareta, koji živi u Srbiji, da uđe u zemlju i to tri puta tokom jula i avgusta 2007. godine, jer je on bio na spisku osoba koje su osumnjičene da pomažu ratnim zločincima. Vladika Filaret je navodno bio povezan sa bjeguncima od Haškog tribunala, Radovanom Karadžićem, vođom bosanskih Srba u vrijeme rata, i Ratkom Mladićem, vojnim zapovjednikom bosanskih Srba tokom devedesetih godina prošlog vijeka, i javno ih je podržavao. Filaret je takođe bio osumnjičen da pomaže u sakrivanju ova dva bjegunca. Vladika Filaret je u znak protesta što mu se ne dozvoljava ulazak u zemlju započeo štrajk glađu i poslije 11 dana Vlada mu je odobrila ulazak pod nadzorom lokalnih državnih organa, radi vršenja vjerskih obreda. Aprila 2008. Filaret je izjavio da više nema teškoća pri putovanju u Crnu Goru, jer obavještava Ministarstvo unutrašnjih poslova o svojim posjetama unaprijed.

Do kraja perioda koji pokriva ovaj izvještaj, Ministarstvo za ekonomski razvoj nije sprovelo odluku bivšeg Ministarstva za uređenje prostora da se ukloni srpska pravoslavna crkva sa vrha planine Rumija na jugu zemlje.

Reis (vođa) islamske zajednice je primijetio da su zatvorenici muslimani imali problema da dobiju „halal” hranu, kao što su jela bez svinjetine. Međutim, zatvorski zvaničnici su tvrdili da nude odgovarajuću hranu koja je u skladu sa vjerskim ograničenjima. Vlada nije dozvoljavala muslimankama da nose marame na glavi prilikom fotografisanja u zvanične svrhe.

SPC je optužila Vladu da odlaže povraćaj imovine SPC koju je jugoslovenska Vlada konfiskovala poslije II svjetskog rata. Prema izvještajima štampe, do jedne trećine državne teritorije, uključujući susjedne šume, voćnjake i druge oblasti, moglo bi da bude dio tih zahtjeva. Katolička crkva je takođe najavila zahtjeve za restituciju imovine na nekoliko lokacija. Reis Rifat Fejzić izrazio je svoje neslaganje sa činjenicom da se zakon tiče samo zahtjeva za restituciju imovine koja je ekspropisana poslije 1945. godine, tvrdeći da je značajan broj dobara Islamske zajednice zaplijenjen ranije. Zakon o restituciji predviđa da imovina koja je konfiskovana od vjerskih zajednica treba da bude regulisana posebnim zakonodavstvom; međutim, takvo zakonodavstvo nije usvojeno. Vjerske zajednice mogu da podnesu svoje zahtjeve za restituciju, ali na osnovu postojećeg zakona se ne može preduzeti nikakva akcija u vezi sa zahtjevima vjerskih zajednica. Na kraju perioda koji pokriva ovaj izvještaj, razne vjerske grupacije su podnijele pet zahtjeva za restituciju.

Nije bilo izvještaja o postojanju vjerskih zatvorenika ili pritvorenika u zemlji.

Prisilno vjersko preobraćanje

Nije bilo izvještaja o prisilnom vjerskom preobraćanju, uključujući maloljetne američke državljane koji su oti ili nezakonito odvedeni iz SAD, ili odbijanja da se takvim građanima omogući povratak u SAD.

Dio III. Društvene zloupotrebe i diskriminacija

Bilo je nekih primjera društvene zloupotrebe i diskriminacije na osnovu vjerske pripadnosti, vjerovanja ili prakse; međutim, religija i nacionalna pripadnost su neraskidivo povezane širom

zemlje pa je bilo teško kategorisati takva djela ili kao prevashodno vjerska ili nacionalna po svojoj suštini.

Aprila 2008. neidentifikovane osobe su napale predsjednika ogranka Islamske zajednice Crne Gore u Tuzima. Vođa Islamske zajednice, reis Rifat Fejzić, izjavio je da su počinioci povezani sa islamskom sektom vehabija.

Tokom noći 21-22. septembra 2007. godine, kamenjem je oštećen natpis sa nazivom na prostorijama kancelarije Islamske zajednice Crne Gore u Baru. Policija nije uspjela da identifikuje počinioce. Predstavnici Islamske zajednice su prijavili da je to peti put da je neko ošteti znak koji označava mjesto gdje se lokalni muslimani sakupljaju radi molitve i društvenih funkcija.

U noći 9-10. avgusta 2007, eksplodirala je bomba u crkvi SPC Novih mučenika u Podgorici. Policija je sprovela istragu, ali nije uhapsila nijedno osumnjičeno lice.

Nastavile su se tenzije između SPC i CPC. Dvije grupe su nastavile da se bore za pristalice i tražile su istu imovinu, ali neslaganja nije obilježilo značajno nasilje. Na dan 17. septembra 2007. godine, Mitropolija SPC u Crnoj Gori je podnijela krivične prijave protiv mitropolita CPC Mihaila i predsjednika crkvenog odbora CPC, Steva Vučinića, zbog narušavanja posjeda u jednoj crkvi u vlasništvu SPC na Cetinju aprila 2007. godine. SPC je optužila lidere CPC da „šire vjersku i nacionalnu mržnju”. Na kraju perioda koji pokriva ovaj izvještaj nije bilo informacija o tome šta je preduzeto u tom slučaju.

Dio IV. Politika Vlade SAD

Vlada SAD vodi razgovore o vjerskoj slobodi sa Vladom Crne Gore u sklopu svoje sveukupne politike promovisanja ljudskih prava, nacionalne i vjerske tolerancije širom zemlje. Zvaničnici Američke ambasade su se redovno sastajali sa vođama vjerskih i nacionalnih manjina, kao i sa predstavnicima SPC i CPC, radi promovisanja poštovanja vjerskih sloboda i ljudskih prava.

Reis Rifat Fejzić je posjetio Sjedinjene Države preko Leaderskog programa za strane posjetioce 2007. godine da bi se upoznao sa ulogom vjerskih grupa i religijskim aktivizmom u Sjedinjenim Državama i načinom na koji su one integrisane u američko društvo. Ambasador je u Pljevljima 3. oktobra 2007. godine priredio prijem povodom Iftara radi unaprjeđivanja vjerskih sloboda. Istog dana, Ambasador je najavio da je Ambasada finansirala restauraciju fontane Husein pašine džamije u Pljevljima.